

ЗМІСТ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА ВНЗ З МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЗА КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЮ СИСТЕМОЮ НАВЧАННЯ

У статті розглядаються проблеми підготовки майбутніх фахівців, пов'язані з переходом до нових світових стандартів освіти, що ґрунтуються на основних принципах та напрямках розвитку Болонського процесу.

Ключові слова: кредитно-трансферна система, кредит, дошкільна освіта, музичне виховання.

Входження України до єдиного європейського та світового освітнього процесу не можливе без запровадження такого багатоцільового механізму, як європейська кредитно-трансферна система (ECTS). Відповідно до окреслених Міністерством освіти і науки України пріоритетів її розвитку вищі навчальні заклади України повинні привести систему вищої освіти у відповідність до вимог Болонської декларації [1].

Це, у свою чергу, вимагає застосування нових підходів у підготовці та оцінювання навчальних досягнень студентів. Гуманітарний підхід вимагає визнати молодь основним національним багатством країни. Адже це люди, які прийшли у світ і живуть вже в час великих соціальних змін, щоденного народження нового. Такий підхід важливо забезпечити в розробці змісту професійної підготовки педагога, який виховує підрастаюче покоління в нових соціально-економічних умовах [2, с. 4]. Реалізація вимог Болонської декларації сприяє подальшому розвитку співробітництва між Європейськими країнами в галузі освіти і науки, підвищенню якості підготовки фахівців, запровадженню уніфікованих Європейських норм і стандартів освіти, мобільність студентів і викладачів для взаємного збагачення європейським досвідом.

Окремі вищі навчальні заклади України мають досить вагомий напрацювання щодо запровадження елементів ECTS, зокрема з модульно-рейтингової системи оцінювання знань студентів. Необхідним є запровадження елементів ECTS за рахунок уведення кредитно-модульної системи формування навчальних програм, запровадження активних методів і сучасних інформаційних технологій навчання. Основи сучасної кредитно-модульної системи навчання у вищій школі аналізуються в працях зарубіжних (М. Блауг, І. Боцен, Д. Кірстейн, Л. Лансен, Л. Туроу, К. Таух, Ф. Уелш, Г. Хог) та українських науковців (Я. Болубаша, І. Бабин, В. Грубінко, В. Журавський, М. Згуровський, І. Мороз, Ю. Рудавський, М. Степко, В. Шинкарук). Проблеми модульного навчання, рейтингу та системи залікових одиниць досліджували: Л. Ромашина, П. Сікорський, І. Смолюк, О. Спірін, В. Огневюк, С. Падалка, І. Прокопенко, О. Шпак, А. Фурман.

Особливої уваги заслуговують наукові розробки О. Локшиної, Л. Пуховської, М. Степка та ін.

Ґрунтовний аналіз розвитку педагогічної освіти в країнах Європи, професора Л. Пуховської, дав змогу зробити висновок про те, що на початку XXI століття суттєво змінюються роль і функції вчителя у школі та у суспільстві у цілому. Педагог уже не має морального права залишатися тільки передавачем знань, він має стати організатором самостійної активної пізнавальної діяльності учня, формуючи у нього механізми самостійного пізнання світу. Розвиток інформаційних технологій спонукає сучасного вчителя до підвищення рівня власної професійної компетентності і майстерності [3]. Проте дошкільна педагогічна освіта ще не стала предметом порівняльно-педагогічних досліджень.

Метою статті є впровадження кредитно-трансферної системи навчання в практику роботи викладача ВНЗ, підвищення якості освіти фахівців і забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників ВНЗ та престижу української вищої школи у світовому освітньому просторі.

Основними завданнями кредитно-трансферної системи навчання є:

- адаптація ідей Європейської системи у системі вищої освіти України для забезпечення мобільності студентів у процесі навчання та ефективності підготовки фахівців з урахуванням швидкозмінних вимог національного й міжнародного ринків праці;
- забезпечення можливості навчатися за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми, сформованої за вимогами замовників і побажаннями студента й покликаной сприяти його саморозвитку й адаптації до життя у вільному демократичному суспільстві; стимулювання учасників навчального процесу до високих досягнень якості вищої освіти;
- унормування порядку надання студентові можливості отримання професійних кваліфікацій відповідно до вимог сучасного ринку праці.

Імплементація в українську освіту кредитно-трансферної системи навчання – справа не одного дня. Вона, ясна річ, вимагає цілеспрямованої, систематичної, послідовної, продуманої реалізації конкретних завдань, продиктованих найважливішими групами чинників зовнішнього й внутрішнього життя України.

Європейська кредитно-трансферна система (ECTS) була розроблена в експериментальному проекті, організованому в рамках програми "Гразмес" як засіб покращання визнання освіти для навчання за кордоном. Зовнішнє оцінювання ECTS продемонструвало потенціал системи і Європейська комісія вирішила включити ECTS у свою програму "Сократес". ECTS зараз розвивається від своєї обмеженої вузької експериментальної стадії до ширшого використання як елемента європейського масштабу у вищій освіті. Основні елементи ECTS представлені досить стисло, оскільки їх розробляли, старанно перевіряли і удосконалювали в експериментальному проекті 145 європейських університетів з усіх держав-членів та країн Європейської економічної зони.

Система сприяє полегшенню визнання навчальних досягнень студентів через використання загальнозрозумілої системи оцінювання (кредити і оцінки), а також забезпечує засобами для інтерпретації національних систем вищої освіти. ECTS базується на трьох ключових елементах: інформація (стосовно навчальних програм і здобутків студентів), взаємна угода (між

зкладами-партнерами і студентом) і використання кредитів ECTS (щоб визначити навчальне навантаження для студентів).

Упровадження кредитно-трансферної системи навчання передбачає реорганізацію традиційної схеми змісту роботи викладача ВНЗ з майбутніми фахівцями дошкільного навчального закладу, раціональний поділ навчального матеріалу дисципліни на модулі й перевірку якості засвоєння теоретичного і практичного матеріалу кожного модуля, використання більш широкої шкали оцінювання знань, вирішальний вплив суми балів, одержаних протягом навчання, на підсумкову оцінку, зарахування чи не зарахування кредитних одиниць, визначення рейтингу тощо. А найголовнішим є те, що кожен студент самостійно обиратиме модулі, які необхідні йому для власного розвитку.

Метою підготовчого етапу запровадження системи кредитів у системі дошкільної освіти України є вивчення зарубіжного досвіду з використанням кредитних систем, детальний розгляд їх позитивних та негативних сторін з метою напрацювання національної концепції системи залікових одиниць, адаптованої до особливостей і потреб дошкільної педагогічної освіти.

На нашу думку, починати слід із створення навчально-методичного комплексу дисципліни, до якого належать: робоча програма на основі ECTS, навчальний посібник, блок семінарсько-практичних занять з методичними рекомендаціями, завдання для індивідуальної та самостійної роботи студентів, тести, модульні контрольні роботи тощо. Основу такого комплексу складає робоча програма з дисципліни "Теорія та методика музичного виховання". Мета і завдання означеної дисципліни: оволодіти теоретичними знаннями і практичними вміннями та навичками по керівництву роботою з музичного виховання в дошкільному навчальному закладі, ознайомитися з різними формами роботи з музичного виховання, отримати знання з історії музичного мистецтва, елементарної теорії музики і сольфеджіо, методики музичного виховання. Метою і завдання становить перелік знань та вмінь, які мають набути студенти під час вивчення навчального курсу "ТММВ". Оволодіння змістовим компонентом даної навчальної дисципліни забезпечує фахову підготовку до здійснення дієвого впливу на всебічний розвиток особистості, її музичний розвиток. Метою є засвоєння студентами основ професійної діяльності педагога в галузі музичного виховання дошкільників. Завдання курсу полягають у: оволодінні майбутніми фахівцями основними поняттями, завданнями та змістом навчальної дисципліни; забезпеченні стійкого інтересу до навчальної дисципліни, усвідомлення пріоритетності здійснення музичного виховання дітей дошкільного віку; формуванні в студентів практичних умінь та навичок щодо музичної діяльності, проведення всіх організаційних форм роботи з музичного виховання.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: музичні жанри і стилі, українську музичну творчість, музичний репертуар з різних видів музичної діяльності, засоби музичної виразності, творчість сучасних і зарубіжних композиторів-класиків; основні завдання музичного виховання в дошкільному навчальному закладі; структуру музичальності та вікові рівні музичного розвитку дітей; всі види музичної діяльності, основні методи та прийоми музичного виховання, навчання та розвитку дітей дошкільного віку; форми організації музичної діяльності в ДНЗ.

Після вивчення курсу з навчальної дисципліни студенти повинні вміти: планувати та організувати роботу з музичного виховання та розвитку дітей дошкільного віку; складати сценарії свят, розваг, концертів для дітей різних вікових груп.

Кредити ECTS – це відносне, а не абсолютне мірило навчального навантаження студента, що лише визначає, яку частину загального річного навчального навантаження займає один блок курсу у закладі чи на факультеті, який призначає кредити [4].

У ECTS 60 кредитів становить навчальне навантаження на один навчальний рік і, зазвичай, 30 кредитів на семестр.

При запровадженні кредитно-трансферної системи з музичного виховання потрібно: врахувати готовність викладачів і студентів працювати за ECTS; здійснити необхідну музичну підготовку майбутніх фахівців до запровадження ECTS; запровадити науково обґрунтовану і методично забезпечену самостійну навчальну роботу; запровадити модульне навчання (для навчальної дисципліни "Теорія та методика музичного виховання") чітко визначити навчальні модулі, обґрунтувати оцінювання кожного модуля в залікових одиницях). Необхідно здійснити відповідну організаційно-музичну підготовку: налагодити систему аналізу й оцінювання знань, умінь та навичок кожного студента за результатами опанування певних модулів; налагодити ретельний облік результатів звітів за виконанням модульних завдань; передбачити години для здійснення аналізу й оцінювання навчальної роботи студентів у індивідуальних планах викладачів.

Переваги даної системи в тому, що майбутній фахівець самостійно формує траєкторію власного музичного і загального розвитку, робить її ритмічною і систематичною. Під час навчання стимулюється самостійність, ініціативність, відповідальність, творчість.

Шкала оцінювання ECTS не базується на припущенні про будь-який розподіл студентських оцінок, вона базується на визначенні досконалості. Визначення системою ECTS досконалості та остаточної оцінки створено для полегшення перезараховування, але не для заміни та створення плутанини в оцінках, виставлених у закладі, де навчається студент [3].

Європейська кредитно-трансферна системи (ECTS) використовується для перенесення та накопичення кредитів. Разом з іншою інформацією, що міститься у додатку до диплома (або академічній довідці), кількість здобутих кредитів ECTS дозволяє точно відображати та оцінювати досягнення випускника (або студента), здобуті ним під час навчання у вищому навчальному закладі. Кредити ECTS відображають загальне навчальне навантаження студента, необхідне йому для виконання навчальної програми та присвоюється лише у випадку успішного оцінювання досягнутих результатів навчання. Зазвичай навантаження студента складає від 1500 до 1800 годин на навчальний рік (60 кредитів), відповідно один кредит відповідає 25-30 годинам роботи (включаючи не лише аудиторну роботу, але й самостійну роботу, підготовку курсових та інших робіт, екзаменів тощо). Таким чином, навчальні програми стають легшими для сприйняття і порівняння як всередині країни, так і за кордоном, тим самим полегшується мобільність студентів та визнання їх навчальних досягнень.

Інтеграція України в Європейський простір невід'ємно пов'язана з якістю національної освіти, її конкурентоспроможністю.

Отже, одним з основних чинників підвищення якості знань є впровадження в освітню практику педагогічних інновацій, оновлення змісту всього навчально-виховного процесу відповідно до сучасних досягнень науки і освіти.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження вбачаємо в порівнянні змісту роботи викладачів ВНЗ України та Росії з майбутніми фахівцями ДНЗ за кредитно-трансферною системою навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Матеріали доповіді Міністра освіти і науки на підсумковій колегії Міністерства освіти і науки України "Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи" // Освіта України. – 2008. — Режим доступу до вид.: <http://www.mon.gov.ua>). — Назва з екрана.
2. Підготовка фахівців з дошкільної освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу: навчальний посібник / За ред. Т. І. Поніманської. – [2-ге вид., доп.]. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2010. – 304 с.
3. Пуховська Л. Професійний розвиток учителів в Україні і за кордоном / Л. Пуховська // Післядипломна освіта в Україні. – К., 2005. – № 1. – С. 35–38.
4. Садиков М. Впровадження кредитно-модульної системи навчання при вивченні фундаментальних нормативних дисциплін [Текст] / М. Садиков // Вища освіта України. – 2006. – №4. – С. 35–41.

Подано до редакції 10.06.11
